

Akcja Katolicka Diecezji Legnickiej

100-lecie odzyskania niepodległości

materiały konferencyjne

Patronat:

JE Biskup Legnicki Zbigniew Kiernikowski
Senator RP Dorota Czudowska

Zorganizowane
dzięki wsparciu

FUNDACJA
KGHM
POLSKA MIEDŹ

KONFERENCJA 100-LECIE NIEPODLEGŁOŚCI

PROJEKT AKCJI KATOLICKIEJ DIECEZJI LEGNICKIEJ

Droga do wolności prowadziła przez różne doświadczenia w różnych regionach Polski, łączyła różne postawy i tradycje ideowe.

Działania różniących się między sobą środowisk Polaków łączyło przez lata wspólne pragnienie odzyskania niepodległego państwa. Heroizm i wierność dla wartości patriotycznych naszych przodków zasługują dziś na należyte upamiętnienie, a ich dzieło i wysiłek powinny stanowić inspirację dla następnych pokoleń.

W bieżącym roku świętujemy rocznicę stu lat odzyskania niepodległości Polski. Jest to doniosły jubileusz dotyczący jednego z najważniejszych wydarzeń w naszej historii.

Akcja Katolicka Diecezji Legnickiej włącza się we wspólne świętowanie podejmując temat wolności ojczyzny na konferencjach zorganizowanych w Lubinie i Legnicy oraz przybliżając społeczności lokalnej sylwetki wielkich Polaków – Ojców Niepodległości (ekspozycja wystawy opracowanej i udostępnionej przez IPN).

Do udziału w konferencjach zaprosiliśmy ludzi świata nauki, publicystów i społeczników specjalizujących się w tematyce historii Polski.

Konferencjom towarzyszą koncerty muzyki patriotycznej „Niepodległa zawsze żywa” w wykonaniu lokalnych twórców.

Konferencja została pomyślana jako przedsięwzięcie otwarte, w którym uczestniczyć mogą wszyscy zainteresowani, a w szczególności mieszkańcy Legnicy, Lubina i całego Zagłębia Miedziowego.

NIEPODLEGŁOŚĆ

Niepodległość – to słowo oznaczyło przez wieki wolność, samostanowienie naszych społeczeństw, a także dziedzictwo tysiąclecia całego narodu. Było ono hasłem narodowym w walce z okupantem przez przeszło 100 lat aż do roku 1918.

„Niepodległość” wielkie i magiczne słowo obejmuje swoim znaczeniem nie tylko wolność narodową i międzynarodową, ale i ustrój demokratyczny państwa- sprawiedliwy we wszystkich dziedzinach życia narodu. Ostatnie lata XIX wieku aż do zakończenia I-szej wojny światowej były okresem zmagania społeczeństwa polskiego przeciwko okupantom: Prusom, Austro-Węgrom i Rosji.

Zbliżająca się klęska państw centralnych w I-szej wojnie światowej i początki rewolucji rosyjskiej mobilizowały polskie siły polityczne do tworzenia oddziałów wojskowych i samorządów jeszcze pod rządami zaborców. Już w trakcie działań wojennych, w 1917 roku społeczeństwo polskie, pod przywództwem znakomitych liderów szybko angażowało się w bezpośrednie zmagania z okupantami. Od listopada 1918 roku tworzenie konstrukcji państwa Polskiego nabierało rozpędu. Pod przywództwem Józefa Piłsudskiego jako Naczelnika Państwa i Ignacego Paderewskiego jako pierwszego Premiera Rzeczypospolitej Polskiej rozpoczęła się organizacja struktur Państwa. W tym też czasie Komitet Narodowy Polski w Paryżu pod przewodnictwem Romana Dmowskiego, uznawany przez państwa Zachodnie w okresie przejściowym za tymczasowy rząd reprezentujący interesy Polski, zakończył swoją działalność.

Zwycięstwo nad bolszewicką Rosją pod Warszawą, odparcie nacjonalistów ukraińskich wspieranych przez Austriaków,

zwycięstwa w Powstaniu Wielkopolskim i na Śląsku są częścią naszej chwalebnej drogi do niepodległości. Polityczna walka o granice Polski ze zwycięskimi aliantami i w Lidze Narodów, pomimo naszych najlepszych intencji i wielu wysiłków, nie spełniła w pełni oczekiwań chociaż przyniosła w rezultacie niepodległą Polskę.

Dwudziestolecie Niepodległej Polski pokazało że pomimo ogromnych trudności, po 123 latach niewoli, zbudowaliśmy nowe suwerenne państwo. Powstało ono z trzech różnych systemów prawnych i administracyjnych obszarów, bez jednolitego polskiego systemu administracyjnego, a jednak było jednolitym i niepodległym państwem na miarę XX-tego wieku. Politycznie, tak pod koniec I-szej wojny światowej jak i całego 20-lecia, opieraliśmy się bardziej na sentymentach niż na racjonalnej analizie i rozpoznaniu rzeczywistości. Głosy „rozsądku” ze strony wielu działaczy politycznych i społecznych takich jak Ignacy Paderewski, Roman Dmowski, Wojciech Korfanty, Wincenty Witos, czy Ignacy Daszyński (i wielu innych) nie były dostatecznie brane pod uwagę. Przeważały rozważania w duchu, można tak powiedzieć, romantycznym.

Alians niemiecko-sowiecki i agresja na nasz kraj rozpoczęły II-gą Wojnę Światową i przerwały okres budowy nowej Polski. Okres tych dwóch okupacji kosztował nasz naród utratę wielu milionów obywateli. Po wojnie, pomimo naszych nadziei, „sojusznik ze wschodu” stworzył nowy system totalitarny, który przez ponad 40 lat prowadził systematyczną komunizację polskiego społeczeństwa. Akcja ta wywarła niestety, na naszym powojennym społeczeństwie piętno, którego nawet przez ostatnie 30 lat wolnej Polski, nie udało się całkowicie wyzbyć. Wolności osobiste i polityczne, jak i system demokratyczny zostały w zasadzie w pełni wprowadzone. Niestety w ciągu ostatnich 3 lat okazało się, że system demokratyczny jest nie do końca i przez wszystkich jednakowo zrozumiany. Kiedy bowiem jedna z sił politycznych nie uzyskuje zwycięstwa wyborczego poszukuje pomocy

za granicą, ze szkodą dla pozycji naszego kraju, szczególnie jeżeli używa się do tego półprawdziwych czy wręcz oszczerczych argumentów.

Przypomina to rolę polskich i litewskich możnowładców, którzy pod koniec XVIII wieku w imię własnych interesów poszukiwali pomocy u Katarzyny, carycy Rosji przeciwko decyzjom Sejmu polskiego i świątłego społeczeństwa.

Pomimo tych trudności cieszymy się, że mamy niepodległą Polskę: wolną, demokratyczną i sprawiedliwą.

Korzystając ze zdobyczy, osiągniętych ogromnym wysiłkiem całego narodu, budujemy wielką Polskę w ramach Unii Europejskiej, realizując równocześnie wieloletni plan współpracy wolnych i niezależnych państw międzymorza.

Stanisław Mieczysław Gebhardt

09.11.2018 r.

SYLWETKI PRELEGENTÓW

dr Stanisław Gebhardt

polski polityk i ekonomista;

żołnierz Szarych Szeregów i Armii Krajowej, więzień obozu

Gross Rosen i Mauthausen. Absolwent Polish University College i Sorbony.

Współorganizator Zjednoczenia Młodzieży Chrześcijańsko-Społecznej na Uchodźstwie, sekretarz generalny Międzynarodowej Unii Młodych Chrześcijańskich Demokratów, dyrektor generalny Międzynarodowej Fundacji Solidarności. Sekretarz i wiceprezes Światowej Unii Chrześcijańsko-Demokratycznych.

Wiceprezes Klubu Atlantyckiego.

Założyciel i prezes Fundacji Odbudowy Demokracji im. Ignacego Jana Paderewskiego (1990).

prof. dr hab. Teresa Maria Kulak

polska historyk specjalizująca się

w historii Polski i historii powszechnej XIX i XX wieku,

polskiej myśli politycznej XIX i XX wieku, dziejach Śląska XVIII-XX wieku oraz historii Niemiec,

nauczyciel akademicki, związana z Uniwersytetem Wrocławskim i Uniwersytetem Opolskim.

dr hab. Zbigniew Krysiak

profesor w Zakładzie Zarządzania Ryzykiem

przy Instytucie Finansów Korporacji i Inwestycji w Szkole Głównej Handlowej.

Jest ekspertem ekonomicznym w Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Profesor Northeastern Illinois University w Chicago. Autor ok. 130 publikacji oraz ponad 70 recenzji naukowych wydanych w USA.

Posiada ponad dwudziestoletnie doświadczenie

w praktyce gospodarczej, głównie w sektorze finansowym.

Założyciel i Prezes Zarządu Fundacji Instytut Myśli Schumana.

ks. prof. PWT dr hab. Jan Klinkowski

Diecezjalny Asystent Akcji Katolickiej Diecezji Legnickiej,
biblista, prowadzi Katedrę Egzegezy Nowego Testamentu
Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu,
Członek Stowarzyszenia Biblistów Polskich,
w latach 2007-2012 przewodniczący Komisji ds. Katolików Świeckich
I Synodu Diecezji Legnickiej, wykładowca akademicki.

dr Wojciech Myślecki

polski elektronik, naukowiec,
działacz opozycji w PRL. Po upadku PRL był doradcą
do spraw polityki gospodarczej Prezesa Rady Ministrów.
Działacz gospodarczy, członek rad nadzorczych licznych spółek
z udziałem Skarbu Państwa m. in. rady nadzorczej KGHM.
Ekspert ds. energetyki. Autor wielu publikacji i wykładów
z zakresu makroekonomii.

dr Lechosław Kazimierz Stefan

polski matematyk, działacz społeczny, aktywny działacz opozycji
w okresie PRL.
Członek Kapituły Odznaczenia Niezłomnych.
Założyciel i Prezes Klubu „Spotkanie i Dialog”.
Wszedł w skład Komitetu Obrony Dobrego Imienia
Polski i Polaków. Założyciel Radia Rodzina we Wrocławiu.

mec. Piotr Gaglig

prawnik konstytucjonalista,
polski przedstawiciel Komitetu ds. Administracji Samorządowej EPSU
– Europejskiej Federacji Służb Publicznych,
wykładowca na Papieskim Wydziale Teologicznym we Wrocławiu,
działacz Klubu „Spotkanie i Dialog”.

WYSTAWA TOWARZYSZĄCA KONFERENCJI

OJCOWIE NIEPODLEGŁOŚCI

FATHERS OF INDEPENDENCE

Autoryzy wystawę / Exhibition's authors:
dr Zofia Foryszek, Mateusz Lipiński

Współpraca / Cooperation:
Grzegorz Czapalski, Maciej Frycz,
Paweł Modułowski, Magdalena Ruczyńska,
dr Paweł Skutniewski, prof. Wiesław Suleja

Redakcja i tłumaczenie /
Proof-reading of the Polish text, translation to English:
Grzegorz Walczyński

Projekt wystawy / Design:
Krzysztof Drumiński, Jolanta Walkowiak
(Grodzko.pl)

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Na kolejnych stronach
znajdą Państwo cytaty z wystawy pt. "Ojcowie niepodległości"
przygotowanej i udostępnionej
przez Instytut Pamięci Narodowej

JÓZEF PIŁSUDSKI (1867–1935)

przywódca ruchu
niepodległościowego,
marszałek Polski.

Był przywódcą Organizacji
Bojowej Polskiej Partii
Socjalistycznej (PPS) oraz
inicjatorem powstania
tajnego Związku Walki
Czynnej i Związku
Strzeleckiego; obie
organizacje stały się
podstawą dla utworzonych
w 1914 r. brygad Legionów
Polskich.

Równolegle do nich
Piłsudski powołał
konspiracyjną Polska
Organizację Wojskową
(POW). W 1917 r.
wraz z legionistami
odmówił złożenia przysięgi
na „wierne braterstwo broni z wojskami Niemiec i Austro-Węgier”, co było
powodem aresztowania go przez Niemców i osadzenia w twierdzy
magdeburskiej.

10 listopada 1918 r. wrócił do Warszawy, a w kolejnych dniach
(11–14 listopada) objął wojskowa i polityczna władze zwierzchnia w kraju.

16 listopada wysłał do światowych przywódców telegram notyfikujący
powstanie państwa polskiego.

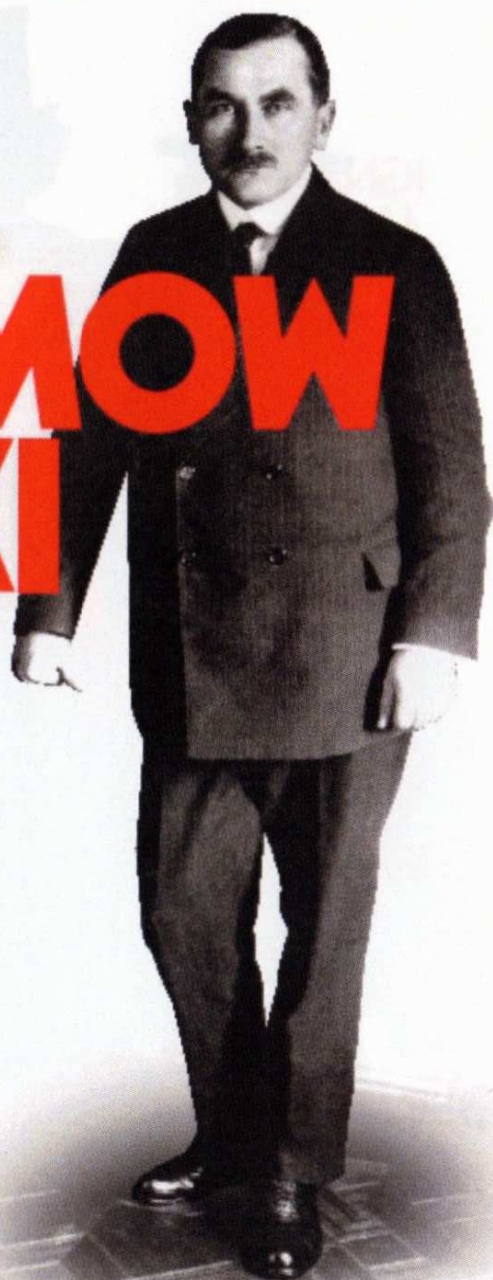
20 lutego 1919 r. objął urząd Naczelnika Państwa, który miał sprawować do
wyborów. Dowodził polskimi siłami zbrojnymi w walkach o Małopolskę
Wschodnią z Ukraińcami i wojnie polsko-sowieckiej 1919–1920 r. W tym
czasie stał na czele Rady Obrony Państwa.

Był jednym z głównych autorów zwycięstwa w bitwie warszawskiej i bitwie

JÓZEF
PIŁ
SUD
SKI

ROMAN DMOWSKI

ROMAN DMOWSKI (1864–1939)

główny twórca ruchu
narodowodemokratyczn
ego (Narodowa
Demokracja, endecja),
pisarz polityczny.

Przeciwnik ruchu
rewolucyjnego,
zwolennik tezy, że dla
Polski większym
zagrożeniem są Niemcy
niż Rosja.

Powołał Komitet
Narodowy Polski, uznany
za oficjalną reprezentację
dyplomatyczną Polaków.

Skutecznie zabiegał
o utworzenie Armii
Polskiej we Francji
(powstała w 1917r.)

Był polskim delegatem na konferencje pokojowa w Paryżu, w czasie której
aktywnie zabiegał o kształt polskiej granicy zachodniej; był też
sygnatariuszem traktatu wersalskiego, kończącego obrady konferencji.

Dmowski uważał, że dla młodego państwa polskiego będzie lepiej, jeśli
jego granice nie zostaną zbyt rozciągnięte w kierunku wschodnim,
a wszystkie mniejszości narodowe się zasymilują.

W czasie wojny polsko-sowieckiej wchodził w skład Rady Obrony Państwa.

*„Jesteśmy różni, pochodzimy z różnych stron Polski, mamy różne zainteresowania,
ale łączy nas jeden cel. Cel ten to Ojczyzna, dla której chcemy żyć i pracować.*

R. Dmowski, Myśli nowoczesnego Polaka (1903)

IGNACY JAN PADEREWSKI (1860–1941),

światowej sławy pianista.

W czasie I wojny światowej działał w Generalnym Komitecie Pomocy Ofiarom Wojny w Polsce.

W 1915 r. koncertował w Stanach Zjednoczonych, gdzie działał na rzecz sprawy polskiej; zabiegom Paderewskiego przypisuje się wyodrębnienie w słynnym orędziu prezydenta W. Wilsona (8 I 1918 r.) osobnego punktu o konieczności utworzenia niepodległego państwa polskiego z dostępem do morza.

Od sierpnia 1917 r. Paderewski był przedstawicielem Komitetu Narodowego Polskiego w Stanach Zjednoczonych.

W grudniu 1918 r., mimo sprzeciwu władz niemieckich, przybył do Poznania, co dało impuls do wybuchu powstania wielkopolskiego.

W styczniu 1919 r. został premierem i ministrem spraw zagranicznych RP.

Razem z Romanem Dmowskim reprezentował Polskę na konferencji pokojowej w Paryżu i był sygnatariuszem traktatu wersalskiego.

IGNACY
JAN

**PA
DE
REW
SKI**

WINCENTY WITOS

WINCENTY WITOS (1874–1945)

działacz ludowy, od 1895 r. związany ze Stronnictwem Ludowym w Galicji.

Początkowo wspierał idee Legionów Polskich, widząc w Austro-Węgier gwaranta powstania polskiej państwowości.

Od 1915 r. zaczął popierać idee endecji zbliżenia z państwami zachodnimi. Jesienią 1918 r. stanął na czele Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie, przejmującej władzę w zachodniej części zaboru austriackiego.

W czasie wojny polsko-sowieckiej był premierem oraz członkiem Rady Obrony Państwa.

„Trzeba ratować Ojczyznę, trzeba jej oddać wszystko - majątek, krew i życie, bo ta ofiara stokrotnie się opłaci, gdy uratujemy państwo od niewoli i hańby.”

Odezwa do Braci Włościan na wszystkich ziemiach polskich,
30 VII 1920r.

WOJCIECH KORFANTY (1873–1939)

polityk śląski, jeden
z przywódców
chrześcijańskiej
demokracji w Polsce.

Początkowo
współpracował
z Romanem Dmowskim.
Zdecydowanie
protestował przeciwko
polityce germanizacyjnej
na Górnym Śląsku, za co
został uwieziony przez
władze niemieckie.

Zastąpił wystąpieniem
w Reichstagu
25 października 1918 r.,
w którym zażądał
przyłączenia do
przyszłego państwa
polskiego wszystkich
ziem zaboru pruskiego
i Górnego Śląska.

Uczestniczył w powstaniu wielkopolskim.

Od 1920 r. był komisarzem plebiscytowym na Śląsku z ramienia Polski.
Był jednym z przywódców drugiego powstania śląskiego, a niecały rok
później głównym dowodzącym trzeciego powstania.

*„Mości panowie, nie chcemy ani piędzi ziemi niemieckiej.
Żądamy jedynie, w myśl postanowień punktu 13. programu Wilsona,
własnej, jednej, złożonej z ziem trzech zaborów Polski,
z zapewnionym jej dostępem do morza, to znaczy z własnym wybrzeżem,
zamieszkałym przez niezaprzeczalnie polską ludność!”*
przemówienie wygłoszone w Parlamencie rzeszy w Berlinie, 25 X 1918r.

WOJCIECH KOR FAN TY

IGNACY DASZYŃSKI

IGNACY DASZYŃSKI (1866-1936)

polityk socjalistyczny,
wieloletni działacz, a także
przywódca partii
socjalistycznej w zaborze
austriackim.

Po wybuchu I wojny
światowej wspierał
utworzenie Legionów
Polskich i Polskiej
Organizacji Wojskowej.

7 XI 1918 roku stanął na
czele Tymczasowego Rządu
Ludowego Republiki
Polskiej w Lublinie, który
zapropomował bardzo
postępowe reformy.

Został wyznaczony przez
Piłsudskiego do utworzenia
rządu koalicyjnego,
ponieważ jednak jego

kandydatura nie odpowiadała politykom prawicy Daszyński ustąpił,
a rząd stworzył Jędrzej Moraczewski.

W czasie wojny polsko-bolszewickiej był wicepremierem w rządzie
Wincentego Witosa.

*„Kto tępi narody, ten jakby zrywał struny z harfy świata.
Cóż komu przyjdzie, że będzie miał harfę o jednej tylko strunie?
Nie tępić, lecz rozwijać należy narodowości. A rozwijać je może
wolność narodów, niepodległość i poszanowanie ich odrębności.”*

Odezwa Głosuj za Polską! Uwagi o tym, jak robotnicy polscy mają głosować
podczas plebiscytu, Katowice 1920

